

BOŽÍ MUKA „POD KAMENICÍ“ VE ŠKVOŘETICÍCH

Vladimír Červenka

Boží muka „Pod Kamenicí“ ve Škvořeticích
© Text: Mgr. Vladimír Červenka

Boží muka pod Kamenicí ve Škvořeticích

Boží muka patří do okruhu takzvané drobné sakrální architektury. Jde o zděnou či kamennou stavbu v podobě sloupu, která se zpravidla skládá z podstavce (soklu), dřívku a kaplice. Někdy bývá i hmotově kompaktní, takže předěl mezi jednotlivými těmito částmi je nezřetelný. Horní část stavby přitom obvykle vrcholí křížkem, může však mít i podobu koule či ploché desky stejným způsobem zakončené, popřípadě je kombinací všech těchto prvků. Pokud se uplatňuje klasická kaplice, bývá zdobena svatým obrázkem či soškou, a to buď jedním nebo více dle počtu výklenků. Svým tvarem by tento druh sakrálních objektů měl připomínat sloup, u nějž byl bičován Kristus. Odtud tedy i samotný pojem „boží muka“. Důvody jejich zřizování jsou dnes vesměs neznámé, nebo se jen tradují. Lze předpokládat, že připomínaly spíše tragické události, není ale vyloučeno ani poděkování za přijatá dobrodíní. V každém případě plnila, podobně jako další drobné sakrální stavby, též funkci orientačního bodu v krajině, neboť se nacházela převážně u cest či na hranicích pozemků.

V následujícím textu se zaměříme na jednu takovou památku v katastrálním území Škvořetice, jež prošla v poslední době rekonstrukcí a dočkala se též (opětovného) církevního požehnání. Je to tedy současně i takové malé ohlédnutí za uplynulou akcí s připojením podrobnějších faktografických údajů.

Polní trať (zemědělský pozemkový celek), na které se pojednáváný objekt nachází, nesla označení „Pod Kamenicí“ podle nedalekého zalesněného vrchu toho jména (Kamenice, 561 m). Již na josefských vojenských mapách z let 1764–1768, aktualizovaných pak v období 1780–1783, je na daném místě vyznačen kříž, zřejmě dřevěný. Jednoznačně zděnou stavbičku zde zaznamenává k roku 1837 mapa Stablního katastru. Pomineme-li ovšem kartografické prameny, pak je existence objektu prokazatelně doložena roku 1785 v písemnostech josefského katastru, který uvádí polní trať „Pod Kamenicí“, jež *„začíná se za pastuškou od božích muk vokolo sedlické cesty...“* Tuto informaci lze tak mít za nejstarší zjištěnou písemnou zmínku.

Co se týče polohy, stojí boží muka na hranici louky, která patřila již tehdy škvořetické obci, a pole, jež příslušelo k selské usedlosti (gruntu) čp. 7 ve Škvořeticích. Ten je poprvé připomínán již roku 1595, kdy na něm hospodařil Řehoř Roubalík. Od roku 1600 patřil rodu Zemků a podle toho se mu říkalo „Zemkovský grunt“. Kolem roku 1739 sem byl vrchností dosazen Martin Kulík z Myštic († 1765), jehož rod vlastnil usedlost až do roku 2007. Hned Martinův syn Josef Kulík (* 1747, † 1784) se ale musel potýkat s velkým zadlužením gruntu *„a kdyby od strany jeho manželky Kateřiny do téhož hospodářství znamenitá pomoc nebyla učiněna byla, tak by dozajista grunt tento v rukách Kulíkovských nikdá byl zachován býti nemohl“*. Citovaný zápis z pozemkové knihy statku Škvořetice naznačuje, že Josefova nevěsta Kateřina, rozená Flanderová z Mírče, přinesla na grunt slušné věno.

Dodejme, že rod Kulíků se vyznačoval zbožností. Kupříkladu Václav Kulík (* 1911), fakticky poslední hospodář na usedlosti čp. 7, se významnou měrou zapojil do organizace slavnosti požehnání nového zvonku do škvořetické návesní kaple Nejsvětější Trojice v srpnu 1944. Připustíme-li tedy, že právě Kulíkové stojí za vznikem božích muk „Pod Kamenicí“, mohlo jít vzhledem k výše popsáným chronologickým a věcným souvislostem o památku na hospodáře Josefa Kulíka, předčasně zemřelého v roce 1784, nebo naopak třeba o díkůvzdání

za zachování gruntu v rodině. Skutečnou příčinu se nejspíše již nedozvíme a můžeme jen uvedeným způsobem spekulovat. Ostatně dle sdělení vládního komisaře obce Škvořetice konzervátorovi Památkového úřadu v Praze pro politický okres ve Strakonický z 11. 4. 1945 stála boží muka na obecním pozemku. To by zase spíše naznačovalo, že i na samotném vzniku objektu se podílela obec.

Nyní jsou boží muka po nedávné rekonstrukci opět ozdobou Škvořetic. Stalo se tak z iniciativy Petra Mikeše, který se do jejich opravy pustil se svými kolegy z neformálního spolku Včelaři Škvořetice Vojtěchem Rosinou a Jiřím Dudkem. Stavební materiál na opravu poskytla firma Unielektro Romana Volfa ze Strakoníc. Skupinu včelařů doplnil Miroslav Vylita mladší, který přispěl svým truhlářským umem. Rekonstrukci umožnily značné terénní úpravy, jež provedla obec v čele se starostou Jaroslavem Chlandou, který akci velmi podporoval. Nikoli náhodou vyplnilo výklenky stavbičky právě zpodobnění patrona včelařů – sv. Ambrože Milánského, která namalovala dcera Vojtěcha Rosiny, Laura Rosina. Slavnostní církevní požehnání obnovených božích muk vykonal v sobotu 7. 5. 2022 P. JCLic. Mgr. Rudolf Maria Hušek, duchovní správce farnosti Blatná.

Sv. Ambrož (Aurelius Ambrosius z Mediolanu) byl významnou osobností pozdní antiky. Narodil se kolem roku 340 v dnešním německém Trevíru (Trier), tehdy ovšem ležícím na území Římské říše a nazývaném Augusta Treverorum. Jako mnoho jeho současníků nebyl zprvu křesťanem. Po vzoru otce vstoupil do státní správy, což vyžadovalo loajalitu k císaři a k tradičním božstvům. V dospělosti se však nechal pokřtít, a dokonce ještě jako katechumen (čekatel křtu) byl roku 374 zvolen biskupem v Milánu (Mediolanu). Tento úřad pak svědomitě zastával až do své smrti 4. 4. 397.

Byl obratným politikem, jenž díky svému vlivu na římské císaře Gratiana a Theodosia I. významně přispěl k prosazení věrouky nikajského koncilu v západní části impéria. Jinak ale upřednostňoval nezávislost církve na světské moci. Respektoval místní zvláštnosti své diecéze, měl smysl pro sociální rovnost, vynikal jako kazatel a autor řady náboženských spisů. Podporoval liturgický zpěv a je pokládán za autora hymnu *Te Deum laudamus* (Tebe Bože chválíme). Ovlivnil a pokřtíl sv. Augustina (Aurelius Augustinus), s nímž a spolu se sv. Jeronýmem a Řehořem je řazen k takzvaným západním církevním otcům. Jako vůbec první byl roku 1295 vyhlášen učitelem církve. Jeho svátek připadá v liturgickém kalendáři na 7. 12.

Váže se k němu několik legend. Nejzajímavější je ta, podle které, když ještě jako malé dítě spal v kolébce, snesl se do jeho otevřených úst roj včel jako do úlu a po nějaké době zase nerušeně odlétl, aniž by chlapci jakkoli ublížil. To prý bylo znamení, že se z něj stane jednou významný člověk. Jiná verze téže legendy praví, že včely mu přinesly do úst med, a proto byl v dospělosti tak výmluvný. Včelí úl, nejčastěji vyplétané konstrukce (košnice), je také jedním z hlavních Ambrožových atributů vedle biskupského roucha a knihy. V našem případě však byl pojat více ve stylu pozdní antiky, tedy bez přihlídnutí k tradiční ikonografii, ale o to autentičtější.

Zajímavou souvislostí, na niž musíme v neposlední řadě upozornit, je to, že v sedlické farnosti, k níž náleží i Škvořetice, působil v letech 1894–1916 jako farář, od roku 1898 pak s titulem děkana, **P. František Seyvalter** (* 26. 7. 1854, Brandýs nad Labem, † 20. 3. 1938, Praha). Ten sám byl totiž významným včelařem a činovníkem Včelařského spolku pro politický okres Blatenský, v jehož čele stál P. Alois Majer, převor kláštera bosých

augustiniánů a farář ve Lnářích. P. Sevyalter zastával ve spolku funkci jednatele a v letech 1908–1911 byl po P. Majerovi i předsedou této organizace. Významných funkcí a titulů dosáhl též za své zásluhy v církevní správě. Byl tajným papežským komořím, nesídelním kanovníkem starobylé vyšehradské kapituly, biskupským notářem, čestným konsistorním radou, sekretářem a poté i okrskovým vikářem blatenského vikariátu a arciknězem strakonickým.

Vladimír Červenka

Posloupnost hospodářů z rodu Kulíků na Zemkovském gruntu čp. 7 ve Škvořeticích

Martin KULÍK

(syn Karla Kulíka, sedláka v Myšticích a Evy Hrubé z Nevželic)

sedlák ve Škvořeticích čp. 7

† 4. 3. 1765, Škvořetice

oo Sedlice 2. 2. 1744 **Magdalena Ládová** ze Škvořetic (dcera Jana Jiřího a Anny Vyškovské)
křtěna 6. 12. 1718, † 3. 5. 1762, Škvořetice

syn Josef KULÍK

sedlák ve Škvořeticích čp. 7 (knihovní zápis vlastnického práva 20. 3. 1778)

křtěn 19. 3. 1747, † 7. 9. 1784, Škvořetice

oo Mirovice 17. 11. 1765 **Kateřina Flanderová** z Mírče
(dcera Jana Flandery a Magdaleny Tomáškové)

křtěna 12. 3. 1745, † 16. 3. 1808, Škvořetice

(2. oo Sedlice 17. 1. 1786 Matěj Čechral z Lomu, dočasný hospodář ve Škvořeticích čp. 7)

syn Jan KULÍK

od 17. 10. 1798 sedlák ve Škvořeticích čp. 7

* 18. 1. 1773, Škvořetice, † 23. 11. 1834, Škvořetice

oo Blatná 23. 11. 1798 **Barbora Outlů** z Buzic

(dcera Vojtěcha Outlého, chalupníka, a Kateřiny Solarové)

křtěna 25. 7. 1775, † 23. 3. 1857, Škvořetice

syn František KULÍK

od 30. 6. 1835 sedlák ve Škvořeticích čp. 7

* 13. 10. 1812, Škvořetice, † 19. 10. 1900, Škvořetice

oo Radobytec 6. 5. 1834 **Josefa Brousilová** z Dolního Ostrovce čp. 10

(dcera Vavřince Brousila, chalupníka, a Kateřiny Supové z Dědovic čp. 15)

* 30. 4. 1810, Dolní Ostrovec, † 10. 2. 1881, Škvořetice

syn Josef KULÍK

od 7. 8. 1867 sedlák ve Škvořeticích čp. 7

* 6. 8. 1838, Škvořetice, † 9. 2. 1913, Škvořetice

oo Sedlice 19. 5. 1863 **Marie Mulačová** z Mužetic čp. 9

(dcera Jana Mulače, sedláka, a Marie Soukupové z Louky čp. 9)

* 14. 10. 1842, Mužetice, † 9. 7. 1920, Škvořetice

syn **Václav KULÍK**

sedlák ve Škvořeticích čp. 7

* 4. 11. 1869, Škvořetice, † 10. 3. 1940, Škvořetice

oo Černívsko 14. 7. 1908 **Františka Vlková** z Drahenického Málkova čp. 6

(dcera Václava Vlka, chalupníka, a Anny Muzikové ze Slavětína čp. 11)

* 8. 8. 1885, Drahenický Málkov, † 29. 3. 1959, Lnáře – léčebný ústav

syn **Václav KULÍK**

sedlák ve Škvořeticích čp. 7

* 6. 6. 1911, Škvořetice, † 4. 7. 1989, Písek

oo Radobyte 19. 2. 1938 **Anna Suchanová** z Malčic čp. 1

(dcera Jana Suchana, rolníka, a Anny Švejnochové z Malčic čp. 12)

* 30. 4. 1914, Malčice, † 5. 9. 1989, Písek

Boží muka „Pod Kamenicí“ ve Škvořeticích

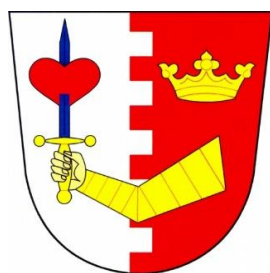
Text: Mgr. Vladimír Červenka (Státní oblastní archiv v Plzni)

Návrh obálky: Mgr. Vladimír Červenka

Fotografie a kresby: uvedeno na příslušných místech

Sazba: Mgr. Vladimír Červenka

Vydala obec Škvořetice v roce 2023.

OBEC ŠKVOŘETICE

2023